

**Een archeologisch inventariserend
veldonderzoek door middel van boringen
aan de Groeneweg te Ool-Herten,
gemeente Roermond (L)**

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

ARC-Rapporten 2010-174

Geldermalsen
2010
ISSN 1574-6887

Colofon

Een archeologisch inventariserend veldonderzoek door middel van boringen aan de Groeneweg te Ool-Herten, gemeente Roermond (L)

ARC-Rapporten 2010-174
ARC-Projectcode 2010/409

Tekst

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Afbeeldingen

W.J.F. Thijs & M. Stiekema

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van documentatie

Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — A. Ufkes

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2010

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

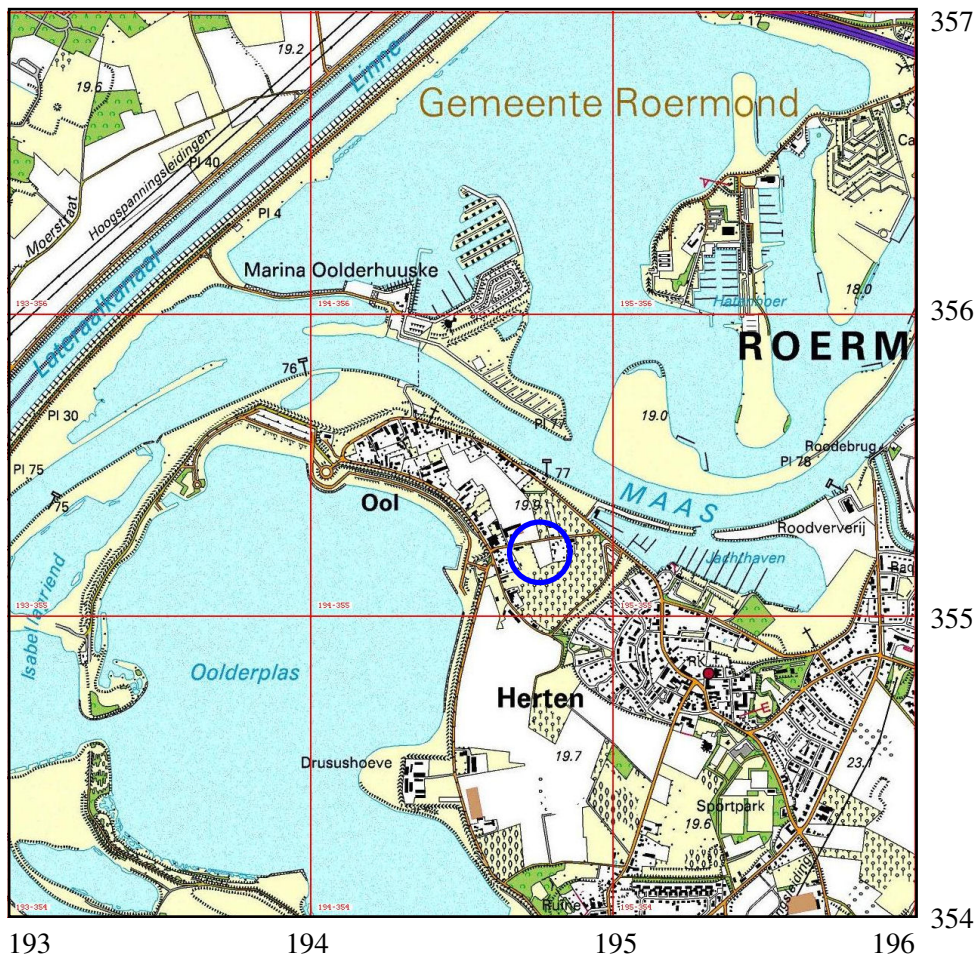
Projectnaam	Ool-Herten, Groeneweg
Projectcode	2010/409
CIS-code	41.691
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Swalmen, dhr. M. Stiekema
Contact	0475-504961, stiekema@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Roermond, dhr. E. Caris
Contact	0475-359999, mail@roermond.nl
Deskundige namens bevoegd gezag	Gemeente Roermond, dhr. E. Caris
Contact	0475-359999, caris.l@roermond.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Groeneweg
Plaats	Ool-Herten
Gemeente	Roermond
Provincie	Limburg
Kaartblad	58D
RD-coördinaten	N: 194.778 / 355.250 O: 194.787 / 355.204 Z: 194.744 / 355.193 W: 194.727 / 355.212
Oppervlakte	2.860 m ²

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Beegden; rivierklei op rivierzand en -grind.
Geomorfologie	Rivierdalbodem, laaggelegen (2S6).
Bodem	Kalkloze ooivaaggronden, bestaande uit lichte zavel (Rd10C); grondwatertrap VII.
Historische situatie	in ieder geval sinds midden 18e eeuw in gebruik geweest als akker en als boomkwekerij.
Archeologische verwachting	Volgens de archeologische verwachtings- en beleidsadvieskaarten heeft het plangebied een hoge verwachting voor archeologische resten van jager-verzamelaars en een lage verwachting voor archeologische resten van landbouwgemeenschappen.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Swalmen heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een gecombineerd verkennend en karterend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Groeneweg (ong.) te Ool-Herten in de gemeente Roermond (afbeelding 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de bouw van vier woningen. Hierbij zal van het totale plangebied van 2.860 m² een gebied met een oppervlakte van circa 300 m² worden bebouwd. De consequentie van de voorgenomen ingreep is dat eventuele waardevolle archeologische resten in de ondergrond worden aangetast.

Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 29 juni 2010 door drs. M. Stiekema. Het veldwerk stond onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In april 2010 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy (Stiekema 2010). Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Uit de landschappelijke ligging, op de oeverwal van een oude restgeul van de Maas, blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van archeologische resten van jagers-verzamelaars uit het Laat-Paleolithicum tot het Neolithicum is hoog. De kans op het voorkomen van archeologische resten van landbouwers uit het Neolithicum tot de Nieuwe tijd is laag. De archeologische resten worden direct aan of onder het maaiveld verwacht. De vondstenlaag wordt verwacht in de eerste 30 cm beneden het maaiveld. Archeologische sporen (uitgezonderd diepe paalsporen en waterputten) worden binnen 50 cm beneden het maaiveld verwacht. De archeologische resten bestaan hoofdzakelijk uit aardewerk- of vuursteenstroomingen. Organische resten en bot zullen door de relatief droge bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd.

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend/karterend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 15 cm op het onderzoeks-terrein acht boringen geplaatst tot maximaal 100 cm –mv. De boringen zijn in een grid van 10×15 meter over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten door het te zeven over een zeef met een maaswijdte van 4 mm. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (Bosch 2005).

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

In alle boringen is een geroerde toplaag aangetroffen, die bestaat uit matig fijn, sterk siltig zand. De dikte van de toplaag varieert van 60 tot 75 cm. De verstoorde laag kenmerkt zich door lichte kleurafwijkingen en -vlekken en de aanwezigheid van resten baksteen, steenkool en bij drie boringen ook fragmenten leisteen (bij boring 3, 7 en 8). Direct onder het verstoorde pakket is het oorspronkelijke moedermateriaal aangetroffen, dat bestaat uit geelbruin, matig fijn, zwak tot uiterst siltig zand aangetroffen.

De zwak tot sterk siltige zanden die zijn aangetroffen, zijn Holocene afzettingen van de Maas, die tot de Formatie van Beegden worden gerekend. Het oorspronkelijke bodemtype is, doordat de top van de afzettingen is verstoord, niet meer te achterhalen. De verstoring is, gezien de aanwezigheid van steenkool en baksteen, vermoedelijk ontstaan bij het rooien van de boogaarden de daarop volgende egaliseringswerkzaamheden aan het eind van de 20e eeuw.

Het opgeboorde materiaal is gezeefd over een zeef met een maaswijdte van 2 mm. Hierbij zijn geen archeologische indicatoren aangetroffen, afgezien van het recente baksteen en steenkool.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt het plangebied op een oeverwal van een oude restgeul van de Maas, waarin ooivaaggronden tot ontwikkeling zijn gekomen. De locatie heeft een hoge trefkans op het voorkomen van archeologische resten van jagers-verzamelaars (Laat-Paleolithicum–Mesolithicum) en een lage trefkans op archeologische resten van landbouwers (Neolithicum en later). De locatie is voor zover bekend nooit bebouwd geweest en in ieder geval sinds het midden van de 18e eeuw ingebruik geweest als akkerland en later boomgaard.

Het booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op een oeverwal ligt. De bovenste 60 tot 75 cm van deze oeverwal is sterk vergraven. Het oorspronkelijke bodemtype kon niet worden bepaald. Er zijn tijdens het onderzoek geen archeologische indicatoren aangetroffen.

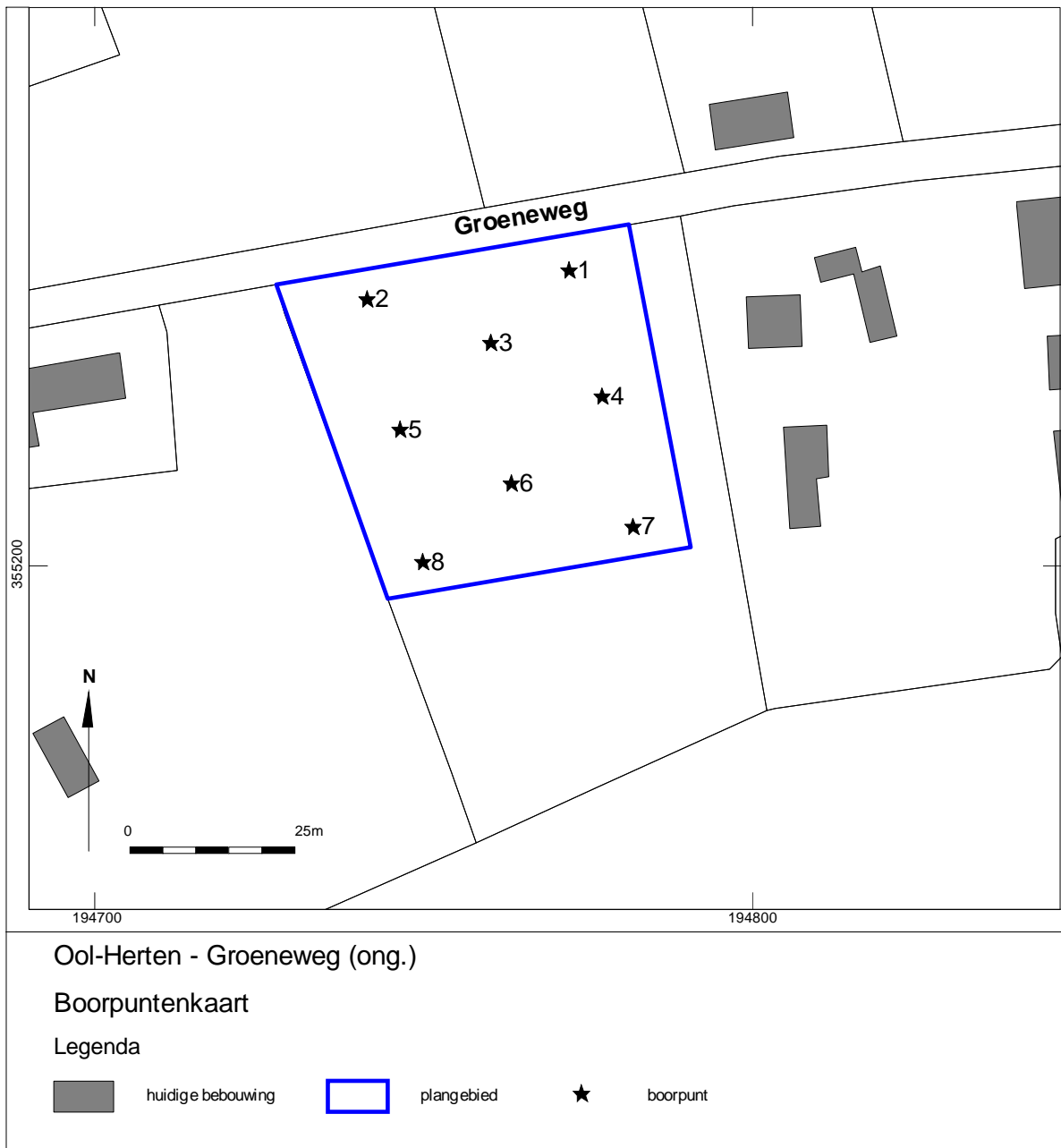
Geconcludeerd kan worden dat de kans op *in situ* archeologische resten van jagers-verzamelaars voor de onderzoekslocatie laag is. Deze resten worden namelijk in de top van de oeverafzettingen verwacht en die zijn tot 75 cm –mv vergraven. Daarnaast zijn er bij het karteren ook geen indicatoren aangetroffen. De verwachting voor resten vanaf het Neolithicum was al laag.

4 Aanbeveling

Gezien de geringe kans op archeologische resten binnen de onderzoekslocatie zijn er geen bezwaren tegen de voorgenomen herontwikkeling van de onderzoekslocatie. Geadviseerd wordt dan ook om de onderzoekslocatie vrij te geven. De archeologische meldingsplicht blijft echter bestaan. Mochten tijdens toekomstige graafwerkzaamheden archeologische resten worden aangetroffen, dan dient dit onverwijld aan het bevoegd gezag, de gemeente Roermond, te worden gemeld. Het bevoegd gezag beslist of de locatie definitief kan worden vrijgegeven.

Literatuur

- Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.
- Bosch, J.H.A., 2005. *Archeologische Standaard Boorbeschrijvingsmethode. Op basis van de Standaard Boor Beschrijvingsmethode, versie 5.2*. Utrecht (TNO-rapport NITG 05-043-A).
- Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.
- Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.
- Stiekema, M., 2010. *Archeologisch bureauOnderzoek Groeneweg (ong.) te Ool-Herthen in de gemeente Roermond*. Swalmen (Econsultancy-Rapporten 10031158).

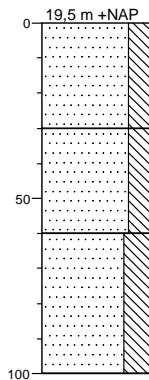

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: M. Stiekema.

Bijlage 1 Boorprofielen

Boring: 1

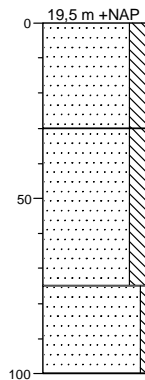
X: 194772
Y: 355245

0	akker
30	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, bruinbeige, bouwvoor
60	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, geelbruin, verstoord
100	Zand, matig fijn, uiterst siltig, geelbruin, C-horizont

Boring: 2

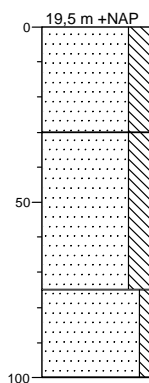
X: 194741
Y: 355241

0	akker
30	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, bruinbeige, bouwvoor
75	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, geelbruin, licht gevlekt, verstoord
100	Zand, matig fijn, zwak siltig, geelbruin, C-horizont

Boring: 3

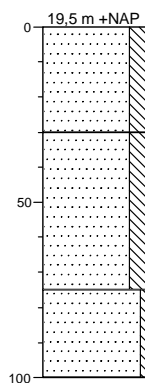
X: 194760
Y: 355234

0	akker
30	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, bruinbeige, bouwvoor
75	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, matig leisteenhoudend, geelbruin, licht gevlekt, verstoord
100	Zand, matig fijn, zwak siltig, geelbruin, C-horizont

Boring: 4

X: 194777
Y: 355226

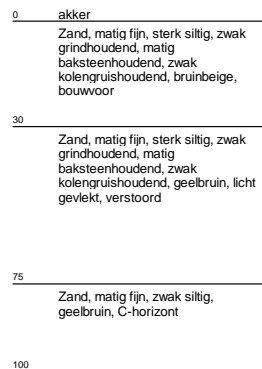
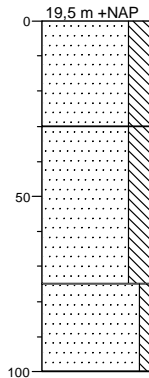

0	akker
30	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, bruinbeige, bouwvoor
75	Zand, matig fijn, sterk siltig, zwak grindhoudend, matig baksteenhoudend, zwak kolengruishoudend, geelbruin, licht gevlekt, verstoord
100	Zand, matig fijn, zwak siltig, geelbruin, C-horizont

Bijlage 1 Boorprofielen

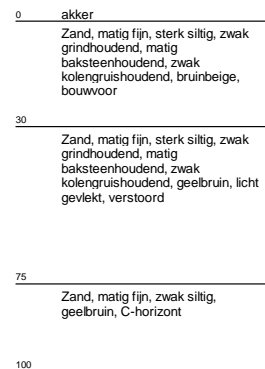
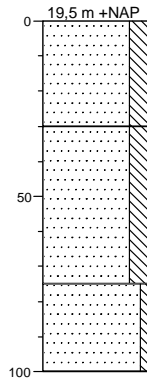
Boring: 5

X: 194746
Y: 355221

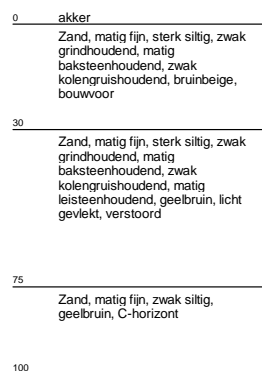
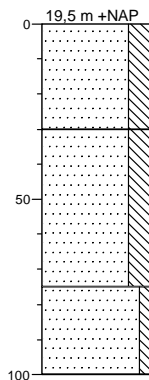
Boring: 6

X: 194764
Y: 355213

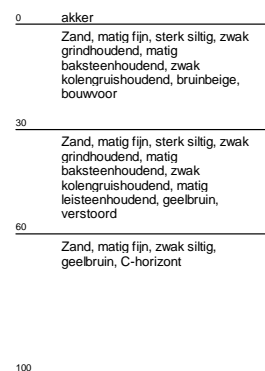
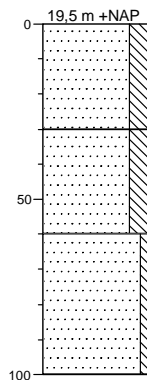
Boring: 7

X: 194782
Y: 355206

Boring: 8

X: 194750
Y: 355201

Legenda (conform NEN 5104)

grind

	Grind, siltig
	Grind, zwak zandig
	Grind, matig zandig
	Grind, sterk zandig
	Grind, uiterst zandig

zand

	Zand, kleiig
	Zand, zwak siltig
	Zand, matig siltig
	Zand, sterk siltig
	Zand, uiterst siltig

veen

	Veen, mineraalarm
	Veen, zwak kleiig
	Veen, sterk kleiig
	Veen, zwak zandig
	Veen, sterk zandig

klei

	Klei, zwak siltig
	Klei, matig siltig
	Klei, sterk siltig
	Klei, uiterst siltig
	Klei, zwak zandig
	Klei, matig zandig
	Klei, sterk zandig

leem

	Leem, zwak zandig
	Leem, sterk zandig

overige toevoegingen

	zwak humeus
	matig humeus
	sterk humeus
	zwak grindig
	matig grindig
	sterk grindig

geur

- geen geur
- zwakke geur
- matige geur
- sterke geur
- uiterste geur

olie

- geen olie-water reactie
- zwakke olie-water reactie
- matige olie-water reactie
- sterke olie-water reactie
- uiterste olie-water reactie

p.i.d.-waarde

- >0
- >1
- >10
- >100
- >1000
- >10000

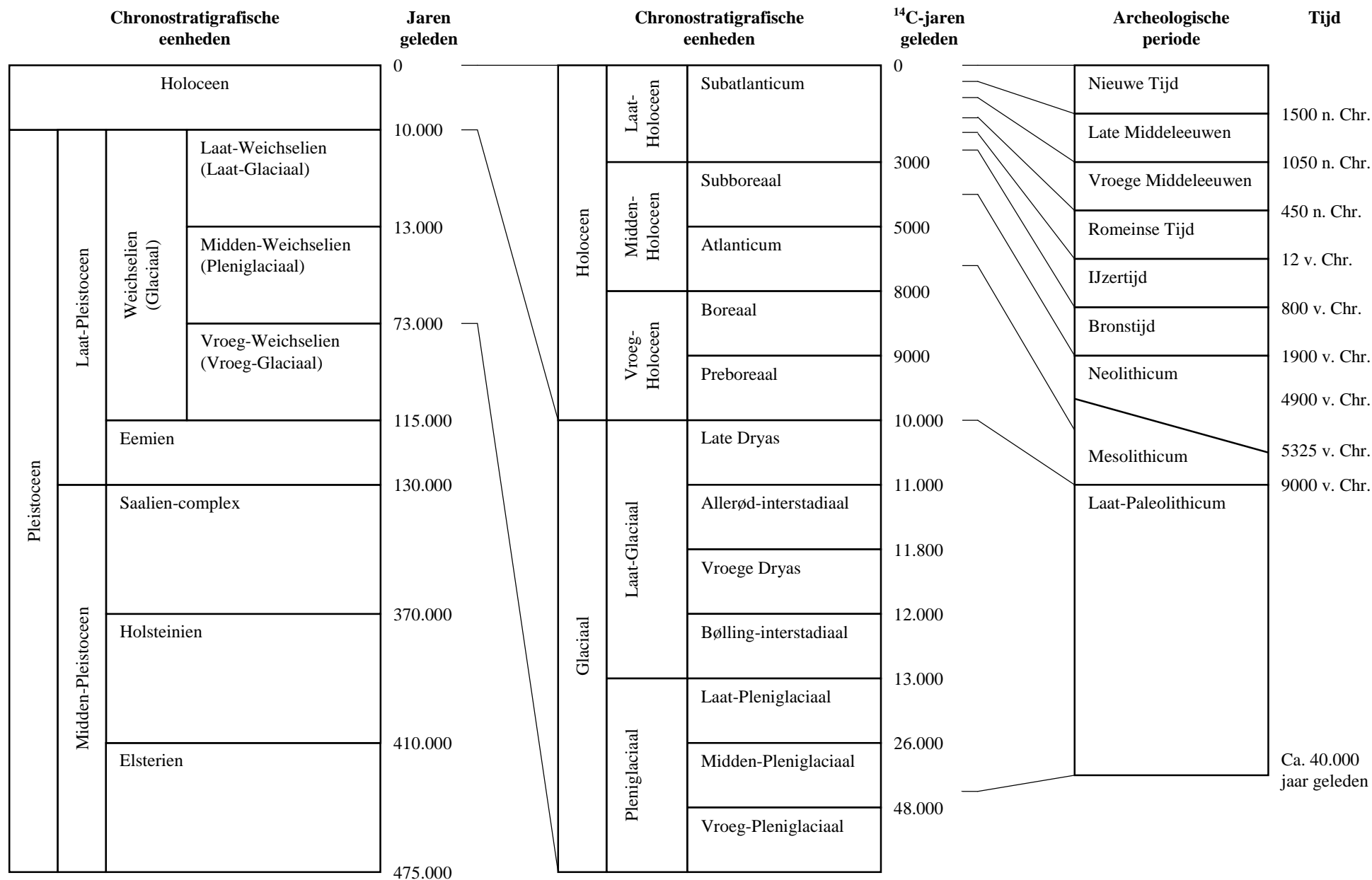
monsters

- geroerd monster
- ongeroerd monster

overig

- bijzonder bestanddeel
- Gemiddeld hoogste grondwaterstand
- grondwaterstand
- Gemiddeld laagste grondwaterstand

- slib
- water

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.